

MOVIMENTS PER UN HABITATGE DIGNE

Josep Maria Montaner i Martorell

Catedràtic de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona

L'any 2006 ha significat l'aparició i consolidació d'un moviment en la majoria de ciutats espanyoles, emblemàtic de començament del segle XXI: ha arrencat a través de les xarxes d'Internet, ha aflorat pel reflex que els mitjans d'informació han donat del problema de l'habitatge i el formen grups molt heterogenis: joves i no tan joves, okupes, mileuristes i estudiants, fills de treballadors i fills de la burgesia.

Alguna cosa aflora, però també alguna cosa roman oculta. Mentre uns sectors se'ns fan visibles, uns altres continuen sense veu, com els immigrants que viuen amuntegats en centres històrics, polígons i perifèries; o com els ancians amb pensions insuficients, en pisos deteriorats, que pateixen el mobbing i que es perden pels laberints burocràtics. Per això, un col·lectiu de joves de Barcelona porta endavant el projecte PHRP (Promoció d'Habitatge Realment Públic) convivint amb les persones que sofreixen persecució immobiliària.

Tanmateix, no es pot oblidar la història recent: l'actual problema de l'habitatge es va gestar a final dels anys noranta, quan els poders estatals, en mans del Partit Popular, i la política autonòmica, en mans del govern de Convergència i Unió, van abandonar gairebé del tot les polítiques d'habitatge social i només van dur a terme operacions de real·lotjament. Cap a l'any 1997 s'hauria pogut actuar introduint mesures que comencessin a frenar la bombolla immobiliària, i es va fer el contrari: donar encara més facilitats per a disposar de més terra per a especular i deixar les plusvàlues del sector en mans dels interessos immobiliaris i financers.

I tampoc no es pot ignorar que la qüestió de l'habitatge ha estat sempre conjuntural en el sistema capitalista i en la societat de lluita de classes: quan l'economia a gran escala va bé, el sector de l'habitatge creix i els governs deixen els beneficis en mans del capital, dels especuladors i de les classes ascendents, dels

quals, d'una manera o una altra, formen part; quan el sector de la construcció no obté tants beneficis i apareixen moviments socials de protesta, ha de tornar a les polítiques socials d'habitatge per a reanimar el sector immobiliari introduint-hi capital públic. Les crides polítiques d'habitatge social en el capitalisme són sempre conjunturalment economicistes i no socials per a reactivar un sector en crisi que és motor de l'economia. La primera situació, l'acostuma a gestionar la dreta, formada en el saber de l'especulació i en la impunitat de la mentida; i la segona, la de la crisi, acostuma a quedar en mans de l'esquerra, que torna a les polítiques assistencials i intenta recuperar esglaons de l'estat del benestar.

Tampoc no oblidem que les crítiques i els moviments contra el problema d'accés a l'habitatge no neixen el 2006, sinó abans: amb el moviment okupa; amb la Plataforma per al Dret a un Habitatge Digne, creada el 1998 pels sindicats catalans, Càritas, Justícia i Pau, la FVAB i l'OCUC, i que el 2000 va fer el seu primer congrés; amb informes com el de la secció juvenil de Comissions Obreres el 2003; amb les activitats d'Arquitectes sense Fronteres i amb estudis com el que es va presentar el febrer de 2004 sobre la gravetat del problema de l'habitatge i que el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya va silenciar. Ningú no ha volgut veure el que passava. Ha hagut de ser Miloon Kothari, relator de l'ONU, qui ha dit que la qüestió de l'accés a l'habitatge a Espanya ha assolit una gravetat que no ha vist en cap altre país, i ha arribat a reconèixer l'okupació com una fórmula legítima en aquestes circumstàncies.

I ha estat ara quan el moviment ha fet eclosió i s'ha consolidat, quan la gestió de la crisi és en mans de l'esquerra i quan els mitjans de comunicació han aconseguit potenciar un estat d'opinió que caracteritza la situació i atorga un nom a cada procés: bombolla immobiliària, cop de pilota, especulació, mobbing, mileuriseas, etc. I és per això que és injust negar validesa als

esforços del Ministeri d'Habitatge, creat pel Govern del PSOE, o menysprear el valor d'una proposta progressista com la Llei pel dret a l'habitatge del Parlament català.

Però aquesta és la situació, i encara que els responsables actuals siguin, només en part, els que van crear el problema, són els que l'han de resoldre. Aquestes són les regles del joc de la democràcia capitalista, encara que alguns dormin en el son del consum. Per això està carregat de raó aquest moviment per un habitatge digne que clama "no tindràs una casa en ta puta vida" i que exigeix solucions a l'alcalde de Barcelona i al president de la Generalitat. I si fan veure que no hi senten i no tenen intenció d'afrontar el problema social més greu de la societat catalana, més val que

dimiteixin. Uns, els de l'Ajuntament, governen la ciutat des del començament de la democràcia, ja estaven avisats, i han fet poc amb els noranta mil habitatges buits de la ciutat, amb el lloguer social i amb els nous pisos per a joves. Els altres, a causa de la traïció d'ERC, encara no han aconseguit aprovar la llei bàsica per a afrontar el problema de l'habitatge. I, per bé que l'actual moviment per un habitatge digne sorgeixi sense memòria, en el moment endarrerit de despertar-se constitueix la més dura crítica a unes institucions que no estan complint les responsabilitats que la Constitució mateixa assenyala, especialment en l'article 47.

Article publicat al diari El País el 5 de gener de 2007